

Araber, og med Kors paa Bryttet og alt det; saa skulle vi kunne gøre denne Propaganda, saa skulle vi kunne saa fat paa Arbejderne paa Nørre- og Vesterbro! Nej; det er den elendigste Vej, man efter min Mening kan gaa, og derfor er jeg Modstander af dette Lovforslag og vil være det af ethvert Lovforslag, der vejer i den Retning.

Jeg skal naturligvis ikke komme ind paa hele det store kirkehistoriske Spørgsmaal om Betydningen af Statens Forhold til Kirken. Jeg har det Indtryk, men jeg er jo ikke saa lærd paa disse Forhold som saa mange, at den største Ulykke for Kirken, fra det kirkelige og kristelige Liv, er at blive taget under Statens Vinger. Jeg tror, det er en historisk Kendsgerning, at den kristelige Kirke fik, jeg vil ikke sige, Dødsstødet, men blev sat tilbage for Aarhundreder derved, at Kæiser Constantin den Store tog den under sine Vinger og gjorde den til Statskirke i Rom. Jeg tror specielt, hvad Lutherdommen angaar, at det er en historisk Kendsgerning, at det, at Lutherdommen, efter at den det første halve hundrede eller hundrede Aar af sin Bestaaen havde erobret saa mange Lande, gik i Staa og gik tilbage, staar i Forbindelse med, at den mere og mere blev gjort til Statskirke. Og naar vi saa gaa over til Nutiden og ville se, i hvilke Lande der er et stærkt kristeligt Liv, hvor Kristendommen er bleven en Faktor ogsaa i det borgerlige Liv, ja saa kan man henvise til Dels til England, hvor man ganske vist har en Statskirke, men hvor største Delen af Befolkningen staar udenfor, til Skotland — hvor Statskirken spiller en aldeles tilbagetrukken Rolle over for de andre Samsund, og hvor der for 50 Aar siden dannede sig en free church, der tog den halve Befolkning med sig og byggede Kirker rundt omkring — eller til de Nordamerikanske Fristater, hvor der utvivlsomt er mere kristeligt Sindelag og kristelig Bevægelse end i noget af Landene paa det europæiske Kontinent. Naar man ler paa, hvad Opgaven er, er Opgaven jo ikke at skaffe Levebrød til saa og saa mange teologiske Kandidater og heller ikke at skaffe Arkitekterne noget at bestille eller at pryde Byen med monumentale Kirker. Nej, Opgaven er at fange disse 100,000 Mennesker ind. Og naar det er Opgaven, vil jeg meget advare imod at gribe til saa forvildede og uhenigtsmæssige Midler som dem, der her ere foreslaede. Jeg tvivler ikke om, at man ved at ofre Masser af Penge af Statskassen og Kommunekasserne, ved at betale, kan saa Folk dragne ind i Folskirken, men det bliver ikke den sande Kristendom, det bliver Lant, Humbug, Glitter o. s. v. Disto-

rien viser ogsaa, hvorledes der propageres for Religionen og særlig for den kristne Religion; der propageres af Kristus selv, hans Apostle, Martyrerne og alle dem, der led for Kirken i dens første Aar. Der ser man, hvorledes der kan propageres over for en Mængde, der staar fjendtlig og fremmed. Og saa sammenligner man det med disse statskirkelige Midler, hvormed man her vil virke. Denne Religion, der begyndte med voldsomme Angreb paa de skriftfळे og Fariisæere, tror man nu, at man kan propagere for ved rigtig at betere og lønne ny skriftfळे for ikke at sige Fariisæere.

Jeg skal blot endnu fra denne Betragtning gøre opmærksom paa, at de Ulemper, der ere i Kjøbenhavns ydre Dele, og som skildres i denne lille Bog, jeg har citeret: „Kirkenøden“, ere netop af den Beskaffenhed, at dem komme vi ikke fra, saa længe vi have en Statskirke. Den første ærede Taler i Dag har henholdt til Grundlovens § 3, der siger, at den evangelisk-lutheriske Kirke understøttes som saadan af Staten. Ja, det er fuldstændig rigtigt, og jeg erkender ogsaa, at som Forholdet er, og som det rimeligvis vil blive i mange Aar, er det naturligt, at Staten understøtter den evangelisk-lutheriske Kirke, hvortil den store Del af Befolkningen befender sig. Men jeg vil dog gøre opmærksom paa, at Grundlovens Tanke var jo en Ordning og Stilling, der var væsentlig forskellig fra den, vi nu sidde i, hvilket er udtrykt i det fortrinlige Værl, jeg tidligere har haft Lejlighed til at citere, nemlig Mazens og Timms: „Den danske Kirkeret“. Der staar: „Naar Grundloven saaledes har stillet Stat og Kirke ved Siden af hinanden og tilsagt den sidste Understøttelse af den første, er det, fordi den har tænkt sig Grundlovens § 75 oplydt, saa at Folskirken staar som et selvstændigt ordnet Samsund inden for Staten, en Forudsætning, der imidlertid endnu ikke er gaaet i Opfyldelse“. Ja, det er altsaa Forudsætningen for Grundlovens § 3, at Folskirken var bleven en Individualitet for sig, der kunde virke uafhængig af Statsautoriteten; naar det var slet, skulde Staten understøtte den. Det ere vi ikke komne over: Folskirken er vedbleven at være en Statsinstitution, og Staten regerer den gennem Kultusministeriet. Hvis man nu vil lutte saaledes: Men saa er det ogsaa Statens Pligt at skaffe Kirken alt, hvad den behøver, behøves der flere Kirkebygninger og Præster, skal Staten skaffe dem, saa vilde det være fuldstændig i Strid med hele den Udvikling, vi have haft siden 1849. Staten har traadt hjælpende til, hvor der har været Trang til Stede, og